

O LATACH W POLSCE BEZ STOSU ORAZ GDY GDAŃSK CAŁY
ZAŻYWAŁ NAJWIĘKSZEJ SŁAWY! (KL. VI)
ŻYCIE W NIEWOLI, CIĘŻKIE, W ZABORACH,
ZIEMIACH ZABRANYCH I WYDZIELONYCH (KL. VII)

JULIA
MIŚKOWICZ

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii dla szkoły podstawowej

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
dr Anna Araucz
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł zajęć/lekcji

O latach w Polsce bez stosu oraz gdy Gdańsk cały zażywał największej sławy! (kl. VI)
Życie w niewoli, ciężkie, w zaborach, ziemiach zabranych i wydzielonych (kl. VII)

Cele ogólne

- opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI wieku, uwzględniając działalność gospodarczą polskiej szlachty i rolę chłopów (kl. VI);
- omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na ziemiach zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (kl. VII).

Cele operacyjne

Uczeń w klasie VI:

- opowiada o życiu gospodarczym w XVI wieku (działalność gospodarcza polskiej szlachty i rola chłopów);
- wie, jakie występowały wyznania i narodowości w Rzeczypospolitej;
- wyjaśnia główne założenia konfederacji warszawskiej, zna sytuację społeczno-gospodarczą Polski w XVI w.;
- rozumie, co oznacza zwrot: Polska „państwem bez stosów”;
- zna terminy: *dualizm gospodarczy Europy, folwark, pańszczyzna, flisacy, spichlerze, eksport, import, państwo wieloetniczne, konfederacja, tolerancja*.

Uczeń w klasie VII:

- zna podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim;
- opowiada o sytuacji społeczno-gospodarczej Polaków w zaborach pruskim, austriackim oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej;
- zna reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim, orientuje się w kulturze i oświacie w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej;
- wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim;
- zna terminy: *ziemie zabrane, uwłaszczenie*.

Uczeń ze SPE w klasie VI:

- opowiada o życiu w XVI wieku;
- rozumie, co oznacza zwrot: Polska „państwem bez stosów”;
- zna terminy: *folwark, pańszczyzna, flisacy, spichlerze, tolerancja*.

Uczeń ze SPE w klasie VII:

- zna podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim;
- opowiada o sytuacji społeczno-gospodarczej Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej;
- zna reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim;
- zna terminy: *ziemie zabrane, uwłaszczenie*.

Metody/techniki/formy pracy

projekt, praca w grupach, przekład intersemiotyczny (gazeta), plakat, Internet.

Środki dydaktyczne

<http://know-howhistoria.pl/mapa-mysli-w-majatku-szlachcica/>, podręcznik/źródła, mapa, albumy, encyklopedie historyczne, film www.youtube.com/watch?v=5M1vaiJ8-FQ.

Opis przebiegu zajęć/lekcji

1. Nauczyciel rozdaje uczniom klasy VI krzyżówki (<http://know-howhistoria.pl/mapa-mysli-w-majatku-szlachcica/>), a uczniowie rozwiązują je w oparciu o dotychczasową wiedzę.
2. Klasa VII zostaje podzielona na trzy grupy. Każda z nich ma za zadanie przygotować artykuł do gazety. Grupa I to mieszkańcy zaboru pruskiego, II – zaboru austriackiego, III – Rzeczypospolitej Krakowskiej. W artykule każda z nich ma opisać sytuację Polaków na poszczególnych terenach.
3. Klasa VII pracuje, a nauczyciel pyta klasę VI o rozwiązanie krzyżówki. Wyjaśnia nieznane uczniom hasła. Nauczyciel prezentuje uczniom film o dworach i majątkach szlacheckich (www.youtube.com/watch?v=5M1vaiJ8-FQ). Uczniowie na podstawie filmu oraz materiału źródłowego wykonują notatkę graficzną w zeszycie, uwzględniając elementy zabudowy folwarku – budynki mieszkalne, gospodarcze, a także wskazują rolę rzeki i lasu. Opisują majątek szlachecki: chaty chłopskie, kościół, młyn, stawy, łąki i pastwiska. Klasa VII prezentuje napisane artykuły. Nauczyciel dokonuje oceny, a uczniowie scalają materiały na szarym papierze i mocują w formie wystawki w klasie. Klasa VI dokonuje samooceny.
4. W domu uczniowie klasy VI piszą opowiadanie „Jeden dzień w majątku szlacheckim”, a uczniowie klasy VII – list do rodziny za granicą o sytuacji Polski w wybranym przez siebie zaborze.

Komentarz metodyczny

5. Dla **uczniów ze SPE** nauczyciel przygotowuje notatkę częściowo uzupełnioną. Może wypisać kilka podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź, czytając dany materiał. Pozostawia większą ilość czasu na przygotowanie. W czasie odpowiedzi ustnych dyskretnie wspomaga ucznia ze specjalnymi potrzebami, daje więcej czasu na przypomnienie oraz dyskretnie naprowadza. Często podchodzi do ucznia w trakcie samodzielnej pracy, w celu udzielania dodatkowej pomocy lub wyjaśnień. Nauczyciel premiuje samodzielność wykonania pracy. Stosuje inną formę oceny, np. pochwałę, naklejkę, ułatwienie zdobycia sprawności (opis w programie).
6. Nauczyciel dzieli swoją uwagę między dwie klasy, wspierając uczniów ze SPE, udzielając wskazówek wszystkim. Klasy łączone wymagają od niego koncentracji przez 45 minut.

7. Projekt klasy VII powinien być precyzyjnie rozpisany. Uczniowie muszą wiedzieć, czego dokładnie nauczyciel od nich oczekuje, za co będzie ocena itp. Unikniemy wtedy pytań o podstawowe informacje.
8. Kształcone kompetencje:
 - **w zakresie rozumienia i tworzenia informacji** – poprawność wypowiedzi uczniów, czytanie i słuchanie ze zrozumieniem, wyrażanie się w sposób precyzyjny i zwięzły;
 - **w zakresie umiejętności uczenia się** – zarządzanie własnym czasem, rozwiązywanie problemów, zdobywanie, przetwarzanie, ocenianie i przyswajanie nowych informacji;
 - **obywatelskie** – świadomość i rozumienie tożsamości kulturowej własnego kraju w interakcji z innymi kulturami oraz umiejętność zobaczenia i zrozumienia różnych punktów widzenia;
 - **w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej** – świadomość dziedzictwa kulturowego Europy oraz ich miejsca w świecie, a także szacunek dla odmiennych kultur.
9. **Treści interdyscyplinarne:** geografia (mapa), język polski (opowiadanie, list).